

UDLIGNING AF DE KOMMUNALE SKATTER

AF THORKIL KRISTENSEN

DEN Debat og de officielle Overvejelser, som i de sidste Aar har været i Gang som Følge af den voksende Ulighed i den kommunale Beskatning, har jo især samlet sig om to Problemer: det specielle Hovedstadsproblem, der vedrører Forholdet mellem København og dens Nabokommuner — og det almindelige Problem om Forholdet mellem Skattebyrden i de forskellige Kommuner Landet over. Der er imidlertid et mærkeligt Misforhold mellem den Behandling, der er blevet disse to Problemer til Del i Debatten, og den Betydning, de har for Landet som Helhed. Gennem en Aarrække har Interessen for Hovedstadens særlige Udligningsproblem (oprindelig begrænset til København-Frederiksberg) været levende, og de forskellige Synspunkter er efterhaanden gennemdiskuterede. Det langt større Problem om en Landsudligning har derimod spillet en forholdsvis beskeden Rolle i Debatten, og paa tilsvarende Maade er det gaaet ved den officielle Behandling af Spørgsmaalene. Forholdet mellem København og Frederiksberg gjordes til Genstand for en Kommissionsbehandling, der efter fem Aars Arbejde resulterede i en meget udførlig Betænkning, og derefter nedsattes et særligt Udvalg til at undersøge og afgive Betænkning om Forholdet mellem Gentofte og de to store Hovedstadskommuner. Paa dette omfattende Forarbejde hviler det Lovforslag om Udligning mellem København, Frederiksberg og Gentofte, der omtales i Skattedirektør Buhls Foredrag (se ovenfor S. 399 ff.). Derimod har man ikke gennem Kommissionsundersøgelse e. l. forberedt det andet Udligningsforslag, Landsudligningen. Dette, der dog rækker langt videre end Hovedstadsforslaget, er udarbejdet i Ministeriet i Løbet af ret kort Tid, og de statistiske Oplysninger, der ledsager det, er lidet udtømmende.

Det er altsaa Landsudligningsforslaget, der nu trænger mest til at blive gennemdrøftet. Jeg skal derfor gøre nogle Bemærkninger

om dette Forslag. For at kunne bedømme det maa man først og fremmest vide, hvilken Rolle der er tiltænkt det. Samtidig med Forslagets Fremsættelse i dette Efteraar blev det oplyst, at der skal nedsættes en Kommission med den Opgave at gennemprøve hele vort Skattesystem (Statsskatterne saavel som de kommunale Skatter), og Spørgsmaalet bliver da, om Udligningen blot er tænkt som noget midlertidigt, der skal bøde paa de værste Ulemper, indtil Kommissionen har gennemarbejdet Problemet — eller om det foreliggende Forslag kan betragtes som Udkast til en endelig Ordning.

Opfatter man det foreslaede som en midlertidig Foranstaltning, forekommer det mig uheldigt og betænkeligt, at der indføres et helt System af nye Skatter (en Grundskyld, en Ejendomsskyld, en Indkomstskat og en Formueskat) foruden den nye Institution, som selve Udligningsfonden er. Institutioner har, cengang oprettet, en Tendens til at gro fast, og en midlertidig Ordning bør være saadan, at den let kan ophæves, naar det ønskes. Naar man nu indarbejder det ret omfattende administrative System, Forslaget medfører, vil Skattekommissionen ikke staa saa frit, som den burde. Naar man lige har ofret et betydeligt Arbejde paa at udforme en Nyordning i Praksis, vil man nødig begynde forfra, selv om Kommissionen finder, at noget andet havde været bedre.

Betragter man Forslaget som Udkast til en mere varig Ordning, bliver Spørgsmaalet i første Række dette: I hvilken Grad vil de nuværende Uligheder i den kommunale Beskatning blive udjævnede ved en Lov som denne? Undersøger man det statistiske Materiale, der ledsager Forslaget, finder man hurtigt, at den Udligning, der finder Sted, i Virkeligheden er meget ufuldkommen. Her skal nævnes et enkelt Eksempel: Forslaget giver en Række Oplysninger om fem Købstæder, saaledes at Virkningen i disse Byer kan beregnes. En Udregning af den samlede Beskatning i den højst beskattede og den lavest beskattede af de fem Byer før og efter Udligningen giver følgende Resultat:

	Beskatningsprocent	
	For Udligningen.	Efter Udligningen.
By Nr. 1	13,4	12,5
By Nr. 2	6,5	7,1

(Ved Beskatningsprocenten forstaas den samlede kommunale Skat paa Ejendomme og Personer i Procent af Indbyggernes samlede ansatte Indkomst).

Afstanden mellem de to Beskatningsprocenter, der i Forvejen er

6,9, gaar altsaa ned til 5,4; d. v. s. den formindskes med godt en Femtedel. Uligheden er stadig meget stor, og det maa erindres, at det her — som det plejer at være Tilfældet — er den fattigste By, der har den højeste Beskatningsprocent. I Forhold til Bæ r e v n e n er Forskellen i Skattebyrde altsaa større, end disse Tal angiver. — En Række Beregninger af Forslagets Virkning i andre Kommuner og Kommunegrupper har givet Resultater, der svarer godt til det enkelte Eksempel, der her er fremdraget.

Dette er forstaaeligt, naar man betænker, hvad det er, der sker ved denne Ordning. Kommunale Skatter til et Beløb af omtrent 75 Millioner Kroner udlignes ved at erstattes af »fælleskommunale« Skatter. Af det Budget, der overføres til den fælleskommunale Fond, var imidlertid ca. 25 Millioner Kr. Genstand for en Udligning i Forvejen, idet de indgik i den mellemkommunale Refusion. Af ny Udligning indføres altsaa egentlig kun ca. 50 Millioner Kr. eller omkring en Syvendedel af den nuværende kommunale Beskatning.

En virkelig effektiv Udligning, der kan dæmme op for Flugten til de særlige Skattelykommuner, kan ikke opnaas uden en mere gennemgribende Undersøgelse af Problemet. Dette vedrører hele Forholdet mellem Stat og Kommuner. En meget stor Del af de Opgaver, der i de sidste 40—50 Aar er paalagt Kommunerne, er jo ikke lokale i den Forstand, at de kun har Interesse for den stedlige Befolkning. Det kræves, at Skoler, Hospitaler, social Forsorg m. v. i alle Landets Kommuner skal have en vis Standard, fordi hele Samfundet har Interesse i disse Ting. Den enkelte Kommune er pligtig at løse disse Opgaver paa hele Samfundets Vegne. Konsekvensen burde formentlig være, at hele Samfundet hæfter solidarisk for Betalingen, d. v. s. at disse Udgifter dækkes gennem Statsskatter, der opkræves efter ensartede Regler Landet over.

Der er jo intet i Vejen for, at man stadig kan udnytte de stedlige Mænds Indsigt ved at lade Kommunerne forestaa disse Opgavers Forvaltning; men Udgiften maa saa r e f u n d e r e s af Staten. Dette sker jo ogsaa nu paa flere Omraader; men det bør ske ved alle de Opgaver, som er paalagt Kommunerne i hele Landets Interesse. Ofte vil en Kommune dog have en vis Indflydelse paa, hvor meget der skal ofres paa den enkelte Opgave. Refusionen bør da kun udgøre et vist S t a n d a r d b e l ø b (pr. Skolebarn, pr. Vejkilometer o. s. v.), saaledes at Kommunen selv maa betale, hvad den bruger udover denne Norm. Saadanne Standardbidrag fra Staten til Kommunerne spiller efterhaanden en stor Rolle i

flere Lande, saaledes baade i England og Tyskland. Man opnaar derved, at en Kommune selv bliver ansvarlig for sit Styre og derfor stadig er interesseret i en fornuftig Administration. Kun de Udgifter, hvis Størrelse Kommunalbestyrelsen ingen Indflydelse har paa, er det forsvarligt at lade Staten refundere fuldtud. Aldersrenten er det vigtigste Eksempel herpaa.

De Udgifter, der saaledes overtages af Staten, vil kræve, at en tilsvarende Del af de kommunale Skatter afløses af Statsskatter. Hvilke Skatter der skal overføres til Staten, er, set fra et Udligningssynspunkt, uden Betydning. Hvis Refusionerne fordeles rigtigt, vil ogsaa den Skat, der bliver tilbage hos Kommunerne, blive forholdsvis jævnt fordelt. Meget vægtige Grunde taler nu for, at det bør være Indkomstskatten (den personlige Skat), der især overføres til Staten. I de fleste vesteuropæiske Lande (og i De forenede Stater) kendes Indkomstskatten næsten kun som Statsskat, og det har været skæbnesvangert, at vi hovedsagelig har bygget Kommunernes Økonomi paa denne Skatteform. Derfor har vi nu saa store Vanskeligheder med Skattelyproblemet. Dette kan kun løses ved, at Beskatningen af Indkomster gøres omtrent lige stor i hele Landet.

Det rigtigste vil da formentlig være, at den personlige Kommuneskat ophæves som selvstændig Skatteform, og at Statsindkomstskatten til Gengæld forøges med de Beløb, der skal refunderes Kommunerne. Dog burde man sikkert tillade den enkelte Kommune at opkræve et vist Procenttillæg til den statslige Indkomstskat, hvis den har Brug for det. Det vil give en vis Smidighed i Systemet, og den enkelte Borger i Kommunen vil gennem dette Tillæg direkte føle sit Medansvar for det Styre, der udøves. Begrænser man denne Ret til Tillægsbeskatning (f. Eks. til højst 10 pCt. af Statsskatten e. l.), vil Tendensen til Skatteflugt alligevel kunne holdes nede.

Det vilde blive Skattekommissionens Opgave at undersøge, hvor stort man behøver at gøre det nævnte Procenttillæg, og i endnu højere Grad vil Fastsættelsen af de omtalte Standardbidrag kræve Undersøgelser og Overvejelser. Dette vil kræve Tid, og det er derfor paakrævet, at der gennemføres en midlertidig Ordning, som kan bøde paa den værste Ulighed, indtil en mere varig Lovgivning er forberedt; men det forekommer mig ikke forsvarligt at indføre et System af nye Skatter, før en grundig Undersøgelse er foretaget.
